

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ КЗОЗ «ОБЛАСНИЙ КЛІНІЧНИЙ ЦЕНТР УРОЛОГІЇ І НЕФРОЛОГІЇ ІМ. В.І. ШАПОВАЛА» ЗА 2017 Р.

Лісовий В.М., Демченко В.М., Дубінін М.С., Омеляненко Г.Л.

КЗОЗ «Обласний клінічний центр урології і нефрології ім. В.І. Шаповала», м. Харків

Напрямами діяльності Центру протягом 2017 року залишалися надання доступної та якісної високоспеціалізованої медичної допомоги населенню області, удосконалення організації роботи щодо управління якістю медичної допомоги.

Згідно із штатним розкладом на 2017 рік в Центрі затверджено 770,0 посад працівників, з них 122,75 посад лікарів (в попередні роки - 126,5) та 292 посади молодших медичних спеціалістів (в 2016 році - 285,5). Протягом року істотних змін в штатному розкладі Центру не відбувалося. У Центрі працюють 598 працівників (в 2016р. – також 598, в 2015 - 606), з них 88 лікарів (2016 – 89, 2015р. – 90).

Укомплектованість штатних посад лікарів фізичними особами у 2017 році склала 71,7% (2016 році – 70,4%, 2015р. – 71,1%), а враховуючи працівників з вищою немедичною освітою, що займають посади лікарів-лаборантів, цей показник склав 74,9% проти 72,7% в попередньому році.

Рівень укомплектованості штатних посад молодших медичних працівників протягом 2017 року значно скоротилася: укомплектованість зайнятими посадами складає 89,4% (в 2016 р. - 96,4%, в 2015р. - 96,8%) - зайнято 261,25 посади (в 2016 р. - 275,25 посади).

Розрив між штатними і зайнятими посадами серед молодших медичних спеціалістів склав 30,75 посади проти 10,25 в 2016 р. та 9,0 в 2015 р.

Молодших медичних спеціалістів працює 237 осіб (2016р. – також 237, 2015р. – 238). Укомплектованість штатних посад фізичними особами у 2017 році склала 81,1% (2016 р. – 83,0, 2015р. – 83,4%).

У 2017 році підвищили кваліфікацію на передатестаційних циклах 18 лікарів, на циклах тематичного удосконалення – 20 лікарів, нову спеціалізацію отримали 2 лікарі. Пройшли атестацію 27 лікарів.

Серед молодших медичних працівників – 41 навчалися на курсах удосконалення, 2 отримали спеціалізацію, 87 – атестовані.

На початок поточного року атестовані 78 лікарів (79- в 2016р.. 76 - в 2015р.) – 88,6% від загальної кількості та 162 молодших медичних працівника (в 2016 р.- 170, в 2015 р.- 162) – 64,3%. Таким чином, рівень атестації в порівнянні з попереднім періодом серед лікарів залишився незмінним, а серед молодших медичних працівників дещо знизився.

3 лікарів 58 (74,4%) мають вищу категорію, 12 (15,4%) – першу, 8 (10,2%) – другу категорію, 10 (11,4%) – мають сертифікат спеціаліста із стажем роботи до 5 років. Суттєвих змін в структурі атестованих лікарів за категоріями в порівнянні з попереднім роком не відбулося. Поряд з цим слід вказати, що протягом 2017 року питома вага лікарів з вищою та I категорією зросла з 78,7% до 79,5% (в 2015 р. -74,7%).

Серед атестованого молодшого медичного персоналу 72,2% мають вищу категорію (в 2016 році цей показник складав 70,6% в 2015 р. - 75,3%), 14,8% - першу, 12,9% - другу.

У клініці з урахуванням кафедр ХНМУ і ХМАПО працюють член-кореспондент НАМН України, Лауреат Державної премії, 8 докторів медичних наук, 7 професорів, 15 доцентів, 18 кандидатів медичних наук, 8 Заслужених лікарів України, 2 Заслужених працівники охорони здоров'я України.

Центр має багатоканальну систему фінансування. Загальне фінансування Центру у 2017 році збільшилось на 43,2 млн. грн в порівнянні з 2016 роком і склало 187,6 млн. грн.

В тому числі з державного бюджету Центр отримав централізовану поставку лікарських засобів та виробів медичного призначення для перитоніального діалізу на суму 4,0 млн грн, імуносупресорів на суму 5,7 млн. грн. Загальна сума централізованих поставок 9,7 млн. грн.

Обсяг позабюджетних коштів, отриманих як благодійні внески, гранти та плата за послуги (за оренду майна та ін.) склав 7,7 млн грн (в 2016 році- 12,5 млн грн.)

На заробітну плату витрачено 38,2 млн грн проти 25,1 млн грн в 2016 році. Збільшення відбулося внаслідок підвищення посадових окладів та збільшення розміру мінімальної заробітної плати з 1 січня 2017р. Середня заробітна плата по Центру (з урахуванням всіх доплат, надбавок та премії) з розрахунку на одну особу становить: лікаря - 7775,54 грн (в 2016р. - 5387,70 грн), медичної сестри 5580,40 грн (в 2016р - 3792,40 грн.), молодшої медичної сестри - 4205,68 грн. (в 2016р - 2394,58 грн.), спеціалістів (не медиків) 5908,11 грн (в 2016р - 3849,33 грн.), господарсько-обслуговуючого персоналу 4589,58 грн (в 2016р - 2533,83 грн.).

Витрати на медикаменти та вироби медичного призначення склали 130,4 млн грн (128,2 млн грн для хворих які отримують нирковозамісну терапію і лише 2,2 млн. грн для хворих урологічного профілю):

- за рахунок медичної субвенції – 97,4 млн. грн ;
- за рахунок обласного бюджету – 23,2 млн. грн.;
- за рахунок позабюджетних коштів (благодійних внесків, грантів та дарунків) – 0,1 млн грн;

- за рахунок централізованих поставок – 9,7 млн грн

У розрахунку на 1 ліжко-день вартість медикаментів склала 11,06 грн (2016р.- 10,07 грн.)

На харчування витрачено 1,4 млн. грн., або 11,59 грн. на 1 ліжко-день (в 2016 році цей показник становив 9,07 грн.).

На інші витрати (в т. ч. комунальні послуги) витрачено 17,1 млн грн, що на 2,2 млн грн більше ніж у попередньому році (2016р. – 14,9 млн грн). Це обумовлено збільшенням вартості різноманітних товарів та послуг, збільшенням обсягів споживання комунальних послуг, а саме електричної енергії, а також підвищенням тарифів на комунальні послуги.

За кошти обласного бюджету придбано обладнання для анестезії та реанімації - 2 апарати ШВЛ "БРИЗ ALVEOLE" на суму 498,0 тис. грн.

За кошти медичної субвенції протягом 2017 року капітальні ремонти не проводились, обладнання не придбалось.

У зв'язку із змінами штатного розкладу скоротилася кількість відвідувань до лікарів поліклінічного відділення. В 2017 році лікарями поліклінічного відділення ОКЦУН ім. В.І. Шаповала виконано 12438 відвідувань (в 2016 р. – 18819 відвідування, в 2015 р. - 18043), тобто протягом звітного року обсяг амбулаторно-поліклінічної допомоги, наданої в поліклінічному відділенні, скоротився на 33,9%.

В структурі відвідувань питома вага профілактичних оглядів склала 8,2% (1023 відвідування) проти 14,3% (2687 відвідування) в 2016 р. Кількість відвідувань з приводу захворювань скоротилася з 16132 до 11415 (-30,2%).

Протягом 2017 року функція лікарської посади лікарів поліклінічного відділення збільшилася з 2596 до 2764 відвідувань (+6,5%). Нижче за середню функція лікарської посади залишилася у уролога (2403 відвідувань), онколога (2174 відвідувань). Істотно знизилася функція лікарської посади у терапевта (2334 відвідувань проти 3219 в 2016 році). Найвищою залишається є функція лікарської посади лікаря-андролога (4606 відвідувань). Вища за середню також функція лікарської посади у дитячого уролога (2852 відвідування) та нефролога (2851 відвідування).

Кількість консультацій, наданих у консультативній поліклініці, дещо скоротилася. У 2017 році було надано 11271 консультацію (2016р. – 11375 , у 2015р. – 11316), з них 77,9% складають первинні хворі (2016р. – та 2015р. – 77,7%), тобто скорочення обумовлене зменшенням кількості як проконсультованих хворих, так і повторних консультацій. В поліклініці протягом 2017 року отримали консультативну допомогу 8777 пацієнтів (в 2016 році – 8845 (-0,8%).

Протягом 2017 р в структурі відвідувань у консультативну поліклініку за місцем проживання зросла кількість та питома вага мешканців районів області. Було прийнято 4866 мешканців районів Харківської області (2016р. – 4699, 2015р. – 4630,), що складає 43,2% від загальної кількості проконсультованих у поліклініці хворих (2016р. – 41,3%, 2015р. – 40,6%),). Поряд з цим низька питома вага відвідувань мешканців районів області залишилася у дитячого уролога – 28,3% (в 2016р. - 24,3%), андролога – 34,6% (в 2016р. - 31,9%), онколога – 35,5% (в 2016 р. – 35,9%).

Кількість наданих консультацій мешканцям м. Харкова в 2017р. склала 5568 (2016р. – 5655, 2015р. – 5648,), що становить 49,4% від загальної кількості проконсультованих у поліклініці хворих (2016р. – 49,7%, 2015р. – 49,9%).

837 консультацій отримали мешканці інших областей (в 2016 р. – 1021, в 2015р. – 1038,), їх питома вага склала 7,4% (в 2016 році - 9,0%). Таким чином, зменшення кількості відвідувань в поліклініку відбулося за рахунок скорочення відвідувань мешканцями інших областей.

Сільськими жителями виконано 1775 відвідувань, що на 10,2% більше ніж в попередньому році (1611 відвідувань). В структурі відвідувань у консультативну поліклініку питома вага сільських мешканців склала 15,7% проти 14,2% в попередньому році.

Рівень направлення на консультацію мешканців області підвищився з 3,83 до 3,89, у тому числі мешканців районів області - з 3,69 до 3,84 на 1000 населення.

Протягом 2017 року 5990 пацієнтів були консультовані завідувачами відділеннями, професорами, доцентами кафедр ХНМУ та ХМАПО, тобто 53,1% від усіх проконсультованих (в 2016 році 5696 консультацій, 50,1%).

Лікарями консультативної поліклініки у 2017 році направлено на госпіталізацію в стаціонарні відділення Центра 4399 хворих, що складає 39,0% від загальної кількості проконсультованих (2016р. – 4319 хворих – 38,0%).

В 2017 р. питома вага госпіталізованих склала 39,5% серед жителів м. Харкова (в 2016 році – 37,5%) і 35,7% серед жителів районів області (в 2016 році - 34,7%), тобто доступність стаціонарної допомоги хворим, що направляються на консультативний прийом, зросла переважно за рахунок мешканців м. Харкова.

Госпіталізовано 1738 мешканців районів області (в 2016 році – 1630, в 2015 р. – 1722). Число госпіталізованих мешканців районів області зросло по нефрологічному, урологічному та онкологічному кабінетах, скоротилося по дитячому урологічному кабінету. Серед госпіталізованих мешканці районів області склали 39,5% (в 2016р. - 37,7%).

Амбулаторну допомогу в приймальному відділенні Центру отримали 6637 хворих (+6,2%;, в 2016 р. – 6252, в 2015 р. – 5815 хворих).

Госпіталізовано 5859 хворих (-2,7%, в 2016 р. – 6023, в 2015 році – 6152).

Загалом в приймальному відділенні Центру отримали допомогу 12496 хворих, що істотно перевищує обсяги попереднього року.

Стаціонарну допомогу в 2017 році отримали 10922 пацієнти (в 2016 р. – 10765, в 2015 р. - 11157), у т.ч. 1685 сільських жителів (в 2016 р. – 1570, в 2015р. - 1551) і 954 дитини (в 2016р. – 992, в 2015р. - 1022).

Крім того, 34971 відвідування виконано хворими, які отримують амбулаторний гемодіаліз у формі денного стаціонару (+8,7%; в 2016р. – 32168. в 2015 році – 30093).

Рівень госпіталізації підвищився з 3,60 до 3,75 на 1000 населення, у тому числі – з 3,00 до 3,13 серед мешканців районів області та з 4,14 до 4,31 на 1000 населення серед мешканців м. Харкова.

Протягом 2017 року в стаціонарі пролікований 531 хворий з числа тимчасово переміщених осіб з Луганської та Донецької областей (в 2016 р.-676, в 2015 р. – 695).

Число пацієнтів, пролікованих у відділеннях хірургічного профілю зросло на 2,0% і склало 9128 (в 2016 р. – 8950, 2015р. – 9281)

По відділеннях нефрологічного профілю число пролікованих дещо скоротилася: їх кількість зменшилася на 1,2% і склала 1794 проти 1815 в 2016 році.

В 6-ти відділеннях з 11-ти кількість хворих, пролікованих протягом року, зросла.

Розглядаючи джерела направлення на стаціонарне лікування, відмічається подальше зменшення кількості хворих, доставлених машинами швидкої допомоги – 2039 хворих – 18,7% серед усіх госпіталізованих (2016р. – 2250, 20,9%; 2015р. – 2446, 21,9%). Скоротилася кількість госпіталізованих за направленнями закладів міського підпорядкування – 557 хворих, 5,1% (в 2016 р. – 617, 5,7%; в 2015 р. – 764, 6,8%) та лікувально-профілактичних закладів районів області: надійшли 979 хворих - 8,9% від загальної кількості (в 2016 р. – 1067, 9,9%, в 2015 - 1183 хворих, 10,6%).

Зросла кількість госпіталізованих за направленнями поліклініки – 3575 хворих – 32,7% (в 2016 р. – 3426, 31,8%; в 2015 році – 3555, 31,9%), та військоматів – 303 хвориз (в 2016р. - 253 хворих, 2015р. - 468).

Продовжує зростати кількість хворих, госпіталізованих за довідками лікарів ОКЦУН, тобто фактично самозвернення пацієнтів – з 2844 в 2016 році до 3166 у звітному – 29,0% в загальній структурі джерел направлення на стаціонарне лікування (в 2016р. – 26,4%, в 2015 р. – 23,2%).

В структурі пролікованих хворих, як і раніше, переважають хворі з м. Харкова – 56,0% (в 2016 р. - 54,9%, 2015р. – 55,4%). Разом з тим число пролікованих в стаціонарі мешканців районів області протягом 2017 року збільшилося: з 3818 до 3958 тис., тобто на 3,7%. Питома вага пацієнтів - жителів районів Харківської області зросла і склала 36,2% від загальної кількості пролікованих у стаціонарних відділеннях Центру (2016р. – 35,5%, 2015р. – 35,1%).

Скоротилася питома вага пролікованих хворих – мешканців інших областей - 845 хворих – 7,7% серед усіх пролікованих (в 2016р. – 1033 хворих, 9,6%; в 2015 році - 1051 хворих, 9,4%).

У 2017 році суттєво скоротилася кількість хворих, госпіталізованих в ургентному порядку. За екстреними показаннями надійшло 2041 хворий, що склало 18,7% від усіх госпіталізованих (2016р. – 2337 хворих – 21,7%; 2015р. – 3637 хворих – 32,6%). До хірургічних відділень за екстреними показаннями госпіталізовано 2011 хворих – 22,0% проти 25,8% (2310 хворих) в 2016 році.

В 2017 році зайнятість ліжка Центру залишилася в межах нормативу, хоча й скоротилася в порівнянні з попереднім роком. Протягом 2017 року ліжка працювало 352,1,9 дня (в 2016р. - 355,9 дня, 2015 р. - 353,0 дні). Скоротилося число днів роботи ліжка по хірургічній групі відділень: у 2017 році цей показник становив 353,3 дня (в 2016р. - 358,2 дня, 2015р. – 354,8). По відділеннях нефрологічного профілю зайнятість ліжка зросла і склала 347,1 дня (в 2016р. - 346,5, 2015р. – 345,2).

Аналіз зайнятості ліжка за відділеннями Центра показує, що відповідно до нормативу 340 днів ліжка було зайнято у 9-ти з 11-ти відділень Центру, як і попередньому році.

За підсумками 2017 року зайнятість ліжка нефрологічного, урологічного та туберкульозного профілів вища за середньоукраїнські показники.

Середній термін перебування хворого на ліжку по Центру скоротився з 13,9 днів в 2016р. до 13,5 (2015р. – 13,3). Показник скоротився по відділеннях хірургічного профілю (з 13,6 до 13,2 дня), по відділеннях нефрологічного профілю середній ліжко-день зріс з 15,3 до 15,5 дня).

Середній ліжко-день скоротився у 7-ми з 11-ти відділень. Підвищення середнього ліжко-дня має місце у відділеннях гемодіалізу, онкологічному та відділенні урогенітального туберкульозу.

У порівнянні із загальними по Україні показниками середній ліжко-день перевищує відповідний на нефрологічних (15,4 дня проти 13,0), урологічних (11,9 проти 9,7 дня),

дитячих урологічних (9,5 проти 7,3 дня) і онкологічних ліжках (13,9 проти 9,9 дня в середньому по Україні)

Значно скоротилася кількість хворих, які лікувалися більше ніж 30 днів: таких хворих було 255 проти 309 в 2016 р. (236 в 2015 році); в загальній кількості пролікованих їх питома вага зменшилася з 2,9 до 2,3%.

Кількість хворих, які лікувалися менше 5 днів, зросла з 1102 (10,2%) до 1274 (11,7% від усіх пролікованих).

Кількість хворих, які лікувалися менше 5 днів, зросла у всіх відділеннях Центру, окрім онкологічного.

Обіг ліжка в цілому по Центру у 2017 році виріс і склав 26,0 (в 2016р. - 25,6, в 2015р. - 26,6). Обіг ліжка підвищився по хірургічних відділеннях (з 26,3 до 26,8) та знизився по відділеннях нефрологічного профілю (з 22,7 до 22,4).

При аналізі результатів лікування за 2017 рік відмічено збільшення питомої ваги хворих, що виписані із стаціонару з одужанням – 21,9% (2016р. – 14,6%, 2015р. – 19,8%). При цьому зменшилася питома вага хворих, що виписані з поліпшенням – 72,5% (в 2016 р. -80,1%, 2015р. – 73,2%). Питома вага хворих, які виписані без змін склала 3,2% (2016р. – 3,3%, 2015р. – 3,9%).

Кількість повторних протягом року госпіталізацій суттєво не змінилася: в 2017 році було 1711 таких випадків (в 2016 році – 1699, в 2015 році – 1723). Їх питома вага склала 15,7% (в 2016р. – 15,8%, в 2015р. - 15,4%). Число повторних госпіталізацій скоротилося по відділеннях нефрологічного профілю (з 745 до 693 (-7,0%)) та збільшилося по хірургічних відділеннях (з 954 до 1018, +6,7%).

Найбільша кількість повторних госпіталізацій у відділеннях гемодіалізу (54,6% та 46,9%).

Зросла кількість хворих, які були госпіталізовані протягом 30 діб після первинної госпіталізації: 685 таких випадків (в 2016р. – 522, в 2015 р. - 553).

Протягом 2017 року у стаціонарі померли 73 пацієнти (в 2016 р. – 42, в 2015 р. - 54). 67 тіл піддано патологоанатомічному дослідженню, 5 – судовомедичному.

Показник летальності у цілому по Центру підвищився з 0,39% в 2016 році до 0,67%. Відзначається суттєве зростання показника летальності як по відділеннях хірургічної групи - з 0,39% до 0,65%, так і по відділеннях нефрологічного профілю – з 0,39% до 0,78%.

В 12-ти випадках мала місце розбіжність клінічних та патологоанатомічних діагнозів. Відсоток розбіжностей склав 18,8% (в 2016 році – 8 випадків, 19,5%, в 2015 р. – 5 випадків, 10,2%).

В структурі летальності в 2017 році 51,0% склали хворі, госпіталізовані в плановому порядку (37 хворих), в попередньому році таких хворих було 14, а їх питома вага складала 33,0%. Таким чином, летальність підвищилася переважно за рахунок збільшення кількості померлих з числа планових хворих.

Серед нозологій, які призвели до смерті хворих у 2017 році, 1-е місце займають хвороби сечостатевої системи - 29 померлих, 39,7% в загальній структурі (в 2016 році - 17 померлих, 40,5%, в 2015 році – 23 померлих, 42,6% серед усіх померлих). Летальність в цій групі хворих зросла і склала 0,36% проти 0,21% в 2016 році, 0,27 в 2015 році (Україна – 0,29%). На 2-му місці – новоутворення – 16 померлих, 21,9% в загальній структурі летальності (в 2016 році – 13 померлих, 31,0%, в 2015 році – 13 померлих, 24,1%), летальність 1,25% (2016р. – 1,12%, 2015 р.- 1,03%). На 3-му місці хвороби системи кровообігу – 15 хворих, 20,5% (2016 рік – 8 хворих, 19,0%; 2015 рік – 5 хворих, 9,3%), летальність склала 2,84% (2016р. - 1,47%, 2015 р. - 1,05%). Значно підвищилася летальність від хвороб органів травлення: померло 6 хворих, 8,2% (2016 р. – 1 хворий, 2,4%, 2015 р. 4 хворих, 7,4%), летальність склала 13,04% (2016р. – 4,76%, 2017р. – 16,67%)

У 3 хворих причиною смерті був цукровий діабет, 3 – вроджені аномалії, 1 – травма.

По профілях ліжок летальність у Центрі не перевищує середніх показників по Україні.

На фоні загального зростання показника летальності структура летальності за термінами лікування в порівнянні з 2016 роком не змінилася. Питома вага ранньої летальності (до 5-ти діб перебування в стаціонарі) склала 52,1%, (в 2016 році – 50,0%).

В структурі ранньої летальності значно скоротилася питома вага добової летальності. Протягом 1-ї доби померли 12 хворих - 16,4% від загальної кількості померлих (в 2016 р. - 14 хворих, 33,3%, в 2015 р. – 13 хворих, 24,1% серед усіх померлих).

У структурі добової летальності 75,0 займають хвороби сечостатевої системи, по 8,3% - новоутворення та хвороби ендокринної системи та системи кровообігу.

При аналізі складу пролікованих у стаціонарі хворих, строків й якості лікування простежується зростання кількості хворих переважно за рахунок новоутворення (з 1163 до 1285, +10,5%) та хвороб сечостатевої системи: з 8060 до 8142 (+1,0%). Одночасно простежується тенденція до зменшення числа хворих з хворобами системи кровообігу (-2,6%), вродженими аномаліями (-5,7%).

Показник летальності підвищився за усіма основними класами хвороб. Середня тривалість лікування скоротилася за класом новоутворень, у тому числі злоякісних, хвороб органів травлення, хвороб сечостатевої системи, вроджених аномалій, зросла за класом хвороб системи кровообігу та травм.

Серед хворих, пролікованих з приводу хвороб сечостатевої системи, зросла кількість хворих, пролікованих з приводу інфекцій нирок: виписано 1000 хворих проти 961 в 2016 році (в 2015р. - 1036). Середня тривалість лікування цих хворих зросла з 12,6 до 13,5 днів, і суттєво перевищує середньоукраїнський рівень, який складає 10,3 дня. Підвищився показник летальності в цій групі хвороб: з 0,0 до 0,60% (померли 6 хворих).

Зросла кількість хворих на камені нирок і сечоводів: виписано 2253 пацієнти проти 2207 в 2016р. (в 2015р. – 2243). Середня тривалість лікування цих хворих скоротилася до 11,5 дня (в 2016р. - 12,1 дня, в 2015 році – 12,0; Україна – 8,6 дня). Середні терміни лікування пацієнтів з каменями нирок і сечоводів перевищують середньоукраїнські майже у всіх відділеннях Центра.

Летальність у цій групі хворих продовжує зростати і склала 0,62% (14 хворих) (в 2016р. - 0,41% (9 хворих), в 2015 р. 0,36% (8 хворих) (середньоукраїнський показник летальності 0,22%).

Число хворих, пролікованих із приводу захворювань передміхурової залози також має тенденцію до зростання – 1374 пацієнти (2016 р. – 1321, 2015р. - 1340). Середня тривалість лікування складала 14,3 дня (в 2016р. – 14,6, в 2015 році - 14,5 дня, Україна – 11,8 дня). Тривалість лікування цих пацієнтів перевищує середньоукраїнський рівень у всіх відділеннях Центру, окрім відділення малоінвазивних методів лікування.

Знизилася летальність хворих із захворюваннями передміхурової залози - з 0,31% до 0,14% (в 2015р. – 0,37%, по Україні - 0,29%:) в стаціонарі померли 2 хворих (в 2016р. - 4 хворих, в 2015р. – 5 хворих) .

Протягом 2017 року в Центрі прооперовано 5281 хворих, що на 5,1% більше ніж в попередньому році (2016 р. - 5025, 2015 р. – 4992). Кількість операцій, проведених у стаціонарі Центру, також зросла: виконано 6501 операція (в 2016р. – 6298, в 2015 р. – 6433 операції). Число операцій на 100 оперованих скоротилося з 125,3 до 123,1.

Серед прооперованих 783 - сільських мешканці – 14,8% від числа прооперованих пацієнтів (в 2016 р. цей показник становив 12,6%, в 2015 р. - 12,9%).

Зросло число операцій, проведених за ургентними показаннями: 246 - 3,8% від загальної кількості операцій (в 2016р. - 223 операції (3,5%); в 2015 р. – 285 (4,4%).

За допомогою ендуроурологічної апаратури протягом 2016 року було виконано 2093 операції (в 2016р. -1792 операції, в 2015 році - 1737). Слід зазначити, що їх питома вага в загальній структурі операцій продовжує зростати і склала 32,2% (в 2016р. - 28,5%, в 2015 р. - 27,0%). Зросло число дистанційних літотрипсій: за допомогою дистанційного літотриптора виконані 605 операцій (в 2016 р. – 531, в 2015р. – 489). Поряд з цим скоротилося число

операцій, проведених з використанням лазерної апаратури: виконано 280 таких операцій (в 2016 р. - 350, в 2015р. – 166).

В структурі операцій суттєво зросла питома вага оперативних втручань, проведених на нирках і сечоводах – 39,3% від загальної кількості операцій (в 2016р. - 34,8%, в 2015 р - 33,1%). Збільшилася питома вага операцій на передміхуровій залозі – 15,5% (в 2016р. - 13,9%, в 2015р. – 13,8%). Питома вага операцій на сечовому міхурі та зовнішніх статевих органах скоротилася з 46,8% до 40,8%.

Хірургічна активність у цілому по Центру зросла і склала 57,9% проти 56,1% в 2016 р. (в 2015 р. - 53,8%.) Після проведення оперативних втручань померли 48 хворих (в 2016р. – 23, в 2015 р. - 32). Післяопераційна летальність зросла до 0,91% (в 2016р. - 0,46%, в 2015 р. – 0,64%).

В структурі післяопераційної летальності перше місце займають операції на нирках та сечоводах – 68,1%, 32 померлих (в 2016 р. – 11, в 2015р. - 17); друге-третє місце – операції на судинах - 8,5%, 4 померлих (а 2016р. – 3, в 2015р. таких випадків не було) та операції на сечовому міхурі та статевих органах – 8,5%, 4 померлих (в 2016р. – 5, в 2015р. - 6).

Показник післяопераційної летальності підвищився у всіх відділеннях Центру, за виключенням андрологічного, відділення малоінвазивних методів лікування, 4-го загальноурологічного.

Протягом 2017 року зросло число випадків гострої хірургічної патології: з 19-ти до 24-х. Зросла і летальність серед цих хворих. Якщо в 2016 році показник летальності внаслідок гострої хірургічної патології складав 5,3% то за підсумками 2017 року цей показник підвищився до 20,8% (в 2015 р. – 14,3%). Зареєстровані 3 випадки смерті від гострого панкреатиту, 1 – від проривної виразки шлунку та 1 - від гострої кишкової непрохідності.

Аналізуючи розподіл і результати оперативних втручань на нирках і сечоводах, слід зазначити, що кількість цих операцій в порівнянні з попереднім роком зросла на 16,6% і склала 2555 операцій (в 2016р. - 2128, в 2015 році – 2128 операцій).

В 2017 році дещо зменшилася кількість нефректомії, проведених у Центрі: виконано 229 таких (в 2016 р.- 242, в 2015 р. – 225). Зменшилася кількість як донорських нефректомії (з 48 до 40), так і нефректомії, виконаних з приводу захворювань (з 194 до 189).

Зменшилося число нефректомії з приводу злякисних новоутворень (з 115 до 106, 46,7% в структурі нефректомії, по Україні – 68,1%). Скоротилася кількість нефректомії з приводу гідронефрозу та вроджених вад (з 36 до 24, 10,5%, по Україні 8,9%). Одночасно зросло число нефректомії, проведених з приводу сечокам'яної хвороби (з 20 до 23, 10,0% від загальної кількості нефректомії, по Україні – 8,7%).

Значно зросло число операцій на передміхуровій залозі: виконано 1007 операцій (в 2016р. – 876, в 2015р. – 890).

Стосовно роботи допоміжних підрозділів Центру слід зазначити наступне.

У 2017 році клініко-діагностичною лабораторією виконано 576,3 тис. досліджень (в 2016 р. - 632,1 тис., в 2015р. - 651,3 тис. (-7,4%). На 1 стаціонарного хворого виконано 47,5 дослідження (в 2016р. - 51,9, в 2015 р.- 52,7 (по Україні – 37,0). На 100 амбулаторних відвідувань виконано 303,8 аналізів (в 2016 р. - 257,6, в 2015 р. - 263,9; в середньому по Україні – 98,8). Значно перевищує середньоукраїнський рівень питома вага біохімічних досліджень, проведених у лабораторії Центра – 35,2% (по Україні – 20,6%).

Протягом 2017 року виконано 12516 рентгенологічних досліджень в 2016 р. – 17060, в 2015р. - 20838 (-26,6%). Без урахування комп'ютерних томографій, які проводилися в 2016 року, кількість рентгенологічних досліджень зменшилася на 4,0%.

На 1 стаціонарного хворого виконано 0,37 дослідження (в 2016 р. - 0,5, в 2015 р. – 0,9; Україна – 0,7). На 100 амбулаторних відвідувань виконано 44,6 дослідження (в 2016 р. - 47,3 дослідження, в 2015 р. - 41,1; по Україні – 4,1 дослідження). На 1 зайняту посаду рентгенолога припадає 5006 дослідження (по Україні - 9535), на 1 рентгенологічний апарат – 3129 досліджень (Україна - 4633).

Скоротилося число ультразвукових досліджень – 36,0 тис. (в 2016р. - 40,8 тис., в 2015 р. - 45,8 тис., -11,7% в порівнянні з попереднім роком). Значно перевищує середньоукраїнські рівні навантаження на апарат УЗД, - 12004 дослідження (по Україні – 6781). На 1 посаду лікаря ультразвукової діагностики припадає 10289 (в середньому по Україні - 9316).

Практично не змінилася кількість хворих, які одержали фізіотерапію: 3018 (в 2016р. – 3028, в 2015р. - 3041). Кількість фізіотерапевтичних процедур дещо знизилася і склала 41,7 тис. (в 2016р. - 41,9 тис., 2015 р. - 42,4 тис.). Кількість процедур на 1 хворого склала 13,8 (по Україні - 13,2).

Протягом 2017 року зросла кількість діалітичних місць з 28 до 36 та суттєво зросла кількість процедур гемодіалізу, проведених в Центрі: 37961 (в 2016 р. – 34480, в 2015 р. – 32557; +10,1% в порівнянні з попереднім роком).

Навантаження на 1 діалітичне місце склало 1054,5 процедури (в 2016 р. - 1231,4; середній рівень по Україні – 636,1). На 1 хворого проведено 135,6 процедур гемодіалізу (в 2016 р. - 127,7, в 2015 р. - 134,0; в середньому в Україні – 117,8).

На кінець 2017 року нирковозамісну терапію в умовах Центру отримували 491 пацієнти (в 2016р. – 460, в 2015р. – 414), з них 19 – переселенці з Луганської та Донецької областей.

Методом гемодіалізу лікувалися 280 хворих, у тому числі 8 – переселенці, (в 2016 р. – 270, в 2015р. – 243), методом перитонеального діалізу - 72 хворих, (в 2016р. – 66, в 2015р. – 72), 140 хворих з трансплантованою ниркою, у тому числі 11 переселенців (в 2016 р. – 124, в 2015р. – 99).

Протягом 2017 року в Центрі проведено 37 трансплантацій родичевої нирки хворим, які страждали на термінальну хронічну ниркову недостатність. (в 2016 р. таких операцій було 46, в 2015 р. - 36). Усього під наглядом у Центрі на кінець 2017 року перебуває 151 хворий з пересадженими органами (в 2016

Спеціалісти ОКЦУН ім.В.І.Шаповала приймали участь та доповідали на науково-практичних конференціях: конгресі Європейської асоціації урологів (24-28 березня 2017 р., Лондон), конгресі Європейської асоціації урологів (Берлін, жовтень 2017), VII Міжнародній науково-практичній конференції «Досягнення та перспективи в онкоурології, пластичній та реконструктивній хірургії сечовивідних шляхів. Збережено нирки – попередимо інвалідізацію» (27-29 квітня 2017 р., м. Київ), конференції «Малоінвазивні технології в урології» (15-17- лютого 2017 р., м. Яремче), 10 Ювілейному Українсько – Польському симпозиумі «Урологія ХХІ століття» (1-3 червня 2017 р. м. Львів), Конгресі Асоціації урологів України (15-17 червня 2017 р., м. Київ), науково-практичній конференції, присвяченій Всесвітньому дню нирки «Ожиріння та захворювання нирок» (10 березня 2017 року, м. Біла Церква), V з'їзді нефрологів України (21-22 вересня 2017 р., м. Вінниця).

Серед заходів організованих за участю Центру слід зазначити ювілейну науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Урологія, андрологія, нефрологія 2017», присвячену 50-річчю Обласного клінічного центру урології і нефрології ім.В.І.Шаповала (м. Харків, 2017), 6 обласних науково-практичних конференцій, у тому числі 4 - з актуальних проблем урології (23.02.2017, 15.03.2017, присвячена 100-річчю з дня народження професора Ф.О.Клепікова, 13.04.2017, 07.12.2017) та 2 - нефрологічні: 19.04.2017 - «Ожиріння та захворювання нирок», 22.11.2017 - «Дисфункція нирок та ожиріння».

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ЮБИЛЕЙНЫЕ ДАТЫ В ИСТОРИИ УРОЛОГИИ В 2018 г.

Россихин В.В., Антонян И.М.

Харьковская медицинская академия последипломного образования, г. Харьков

В 2018 г. исполняется:

- 475 лет как А. Везалий (1514-1564) в 1543 г. опубликовал классический труд "О строении человеческого тела", в котором были подробно описаны мочевые и половые органы и впервые обоснована взаимосвязь их строения и функции;